

Lausuntopyyntö työryhmämietinnöstä hallituksen esitykseksi hankintalain, erityisalojen hankintalain sekä rikosrekisterilain 6 b §: n muuttamiseksi (in-house-uudistus)

Khall 17.02.2025 § 33
20/03.02/2025

Valmistelija:
kunnanjohtaja Mervi Pääkkö
puh. 044 781 1250
mervi.paakko@parikkala.fi

Kuntaliitto ja Etelä-Karjalan liitto ovat kehottaneet kuntia lausumaan hankintalain uudistuksesta työ- ja elinkeinoministeriölle.

Taustalla on työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain muuttamisesta, vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain sekä rikosrekisterilain 6 b §:n muuttamisesta. Lausuntopyyntöä ei ole lähetetty kaikkiin Suomen kuntiin, vaan lähetys on tehty valikoidusti. Lausuntoaikaa on 11.3.2025 saakka ja se tulee laittaa lausuntopalveluun.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmassa on useita hankintalakiin liittyviä kirjauksia. Hallituksen esityksen tavoitteena on parantaa julkisten hankintojen tehokkuutta ja kustannussäästöjä sekä turvata laadukkaat julkiset palvelut. Hankintalakia uudistetaan muun muassa edistämällä markkinakartoitusta ja hankinnan huolellista valmistelua. Hallitusohjelman mukaisesti ehdotuksessa esitetään sidosyksiköiden käytön rajoittamista hankintojen toteuttamisessa asettamalla sidosyksikön omistukselle yleisen edun huomioon ottava vähimmäisomistusosuutta koskeva vaatimus (10 prosenttia). Esityksellä pyritään lisäämään erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten osallistumismahdollisuuksia julkisiin tarjouskilpailuihin sekä parannetaan hankintojen vastuullisuutta ja edistetään huoltovarmuuden ja turvallisuuden toteutumista myös sopimuskauden aikana. Ehdotuksella parannetaan myös hankintojen valvontaa.

Lait on tarkoitettu tulevan voimaan 1.1.2026.

Etelä-Karjalan liiton lausuntoluonnos oheismateriaalina ja liitteenä hankintalain uudistamista käsittelevän työryhmän mietintö.

Yritysvaikutusten arviointi: ei tehty

Esittelijä: Kunnanjohtaja Pääkkö Mervi

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää antaa lausuntonaan seuraavaa:

Esityksen tavoitteina on mm. lisätä tehokkuutta ja kustannussäästöjä julkisissa hankinnoissa sekä lisätä laadukkaiden julkisten palvelujen turvaamista. Perusteluista ei käy ilmi, saavutetaanko näitä tavoitteita valituilla keinoilla ja millaisia vaikutuksia lailla olisi. Myöskään vaihtoehtoja sääntelylle ei ole tuotu esiin.

Parikkalan kunta katsoo, kuten Etelä-Karjalan liittokin, että sidosyksikköjen käytölle vahvana perusteena on tehokkuus ja kustannussäästöt sekä

laadukkaiden julkisten palvelujen turvaaminen verrattuna tilanteeseen, jossa julkisia hankintoja toteutettaisiin omin voimin, pieninä erinä tai yhteishankintoina toiminnallisesti erillisinä kokonaisuuksina tai palvelut tuotettaisiin kokonaan itse. Jos pienissä kunnissa ja kuntayhtymissä sidosyksiköiden käyttöä rajoitetaan lakiesityksen mukaisesti, tehokkuus ei ainakaan lisääny, mutta kustannukset kasvavat, yhteistyöhyödyt menetetään ja hallinnollinen taakka kasvaa.

Parikkalan kunta toteaa, että 10 prosentin sääntelykeino sidosyksiköiden omistukselle aiheuttaa merkittävää vahinkoa kunnille. Sääntely ei edistä hallituksen tavoitetta sidosyksiköiden tarkoituksenmukaisesta hyödyntämisestä, ei lisää kilpailua eikä siirrä liikevaihtoa markkinoille julkisuudessa esitetyllä tavalla. Lisäksi se heikentää julkisen sektorin kustannustehokkuutta. Ehdotettu muutos aiheuttaisi merkittäviä ja peruuttamattomia taloudellisia sekä toiminnallisia vahinkoja, erityisesti pienille kunnille, jotka menettäisivät sidosyksiköiden tarjoaman alueellisen yhteistyön edut ja tehokkuushyödyt. 10 prosentin kategorisesta vähimmäisomistusvaatimuksesta tulee luopua tai vähintään säätää mahdollisuus poiketa siitä. Omistusosuusvaatimuksessa tulisi ottaa huomioon toimialakohtaiset, alueelliset sekä omistajakohtaiset erot ja muut painavan julkisen intressin huomioon ottavat erityispiirteet.

Esityksessä ehdotetaan kuntien sidosyhtiöiden käyttöä koskevia rajoituksia, joiden mukaan sidosyksikön omistajakunnilla tulisi olla vähintään 10 prosentin mekaaninen omistusosuus. Sidosyksikkö on hankintalain mukainen, Suomessa ja Euroopassa yleinen sekä toimivaksi ja tehokkaaksi havaittu tapa järjestää kuntien ja hyvinvointialueiden toimintoja. Sidosyksikköhankinnalla tarkoitetaan tilannetta, jossa esimerkiksi kunta ostaa palveluja yhdessä muiden kuntien kanssa omistamaltaan yhtiöltä. Se vaikeuttaisi erityisesti pienten ja keskisuurten kuntien toimintaa sekä kuntien yhteistyötä maakunnallisesti ja seudullisesti ja estäisi käytännössä valtakunnallisten kuntaomisteisten yhtiöiden toiminnan. Lakiesitys vaikeuttaa ja jopa vaarantaa lakisääteisten tehtävien asianmukaisen hoitamisen, kun lakimuutoksella rikottaisiin toimivat palveluiden yhdessä järjestämisen rakenteet. Vähimmäisomistusprosentti on perusteeton ja kohtelee eri kokoisia kuntia perusteetta eriarvoisesti.

Samalla Parikkalan kunta Etelä-Karjalan liiton ja KKV:N eriävään mielipiteeseen siitä, että kaavamaisesti laintasoisesti määrätty 10 %:n vähimmäisomistusosuusvaatimus sidosyksiköstä ei ota huomioon maakuntien erilaisia olosuhteita sidosyksiköiden käytölle eikä erilaisia sidosyksiköitä. Ehdotuksessa ei myöskään löydy perustetta sille, miksi juuri 10 %:n vähimmäisomistusvaatimus on valittu.

Päätös

Hyväksyttiin.